

Bulgàkov. El combat (*Núvol*)

[Glòria Farrés. Barcelona.](#)

/ 4.12.2012

Els que vivim en latituds meridionals, no ens fem el càrrec del fred que fa a Rússia, especialment en els camins nevats que uneixen els llogarets. En fa tant, que s'escola en la literatura russa i sembla que es glacin les pestanyes en llegir-la. Això passa en molts relats de Txèkhov i en aquells que cauen sota la seva ombra, com *Morfina. Relats d'un jove metge* de Mikhaïl Bulgàkov –també metge com Txèkhov– que acaba de publicar Edicions de 1984 en traducció excel·lent de Jaume Creus. El primer conte comença un dia fred de tardor en què un jove llicenciat arriba a Muriévo, al districte de Graxovka, després de vint-i-quatre hores en cotxe de cavalls, i ja es penedeix per primera vegada —ho farà moltes vegades al llarg del text— d'haver-se inscrit a medicina. Quan ja és dins el petit hospital pensa: *L'home, de fet, necessita ben poca cosa. Però, per damunt de tot necessita foc*. El jove metge no haurà de lluitar només contra el fred, sinó que al llarg d'un any mantindrà un combat contra les malalties i la solitud, *molta solitud*, sense cap altre ajut que les seves pròpies forces. Tots els contes d'aquest recull estan basats en l'experiència personal de Bulgàkov, que abans d'abandonar-se del tot a la literatura, va exercir de metge el 1917 a Smolensk.

Mikhaïl Bulgàkov

Al llarg dels relats apareix l'enyor de la ciutat civilitzada i ociosa — *Adéu, adéu per molt de temps, roig i daurat teatre Bolxoi, Moscou, aparadors... Ah, adéu!...*—, contraposada a la vida del camp, una vida feixuga i erma. Les tempestes de neu udolen de debò —no és un invent de les novel·les, com es pensava—, les operacions cal fer-les i de res no serveixen els excel·lents obtinguts a la facultat davant un part que arriba de través o quan s'ha de fer una traqueotomia, i la sala d'espera és plena de matí a vespre. L'aprenentatge es fa sobre el terreny, a cop de bisturí i amb una bona dosi d'angoixa. El realisme amb què se'ns descriuen les operacions fa feredat: olorem la càmfora sota el llum de querosè, controlem les pulsacions del malalt i sentim els laments dels familiars a fora. Al costat d'aquesta lluita diària tan física contra la mort, hi ha un respecte profund per la vida humana. Després de molts dubtes i trasbalsos, l'exercici de la professió en aquell lloc remot li aporta força i confiança, sent que ha madurat. Com ell mateix confessa a l'inici de "*Morfina*": *Vaig ser feliç l'hivern del 1917. Un any inoblidable, tempestuós, precipitat!*

Precisament a "*Morfina*" el realisme arriba a extrems extraordinaris. És el darrer conte, el més llarg i l'únic que no té per protagonista el doctor Bomgard, sinó un col·lega seu que cau en l'infern de la drogoaddicció. A través de les cartes que el doctor morfinòman adreça a Bomgard podem veure el procés de degeneració que provoca tota droga: primer, lloa la morfina, els seus efectes miraculosos —*una extraordinària lucidesa de pensament i un esclat de les capacitats de treball, absolutament totes les sensacions*

desagradables cessen—, però de seguida cau en l'abisme de la dependència, en la necessitat d'augmentar la dosi, en el turment continu per obtenir *el diable en una ampolla*. S'aprima, té al·lucinacions, i finalment arriba la destrucció de la personalitat moral, que comportarà la destrucció física. Poques vegades s'explica la drogoaddicció amb la precisió de qui en sap perfectament les causes, els símptomes i la dificultat de la curació, qui coneix a fons la penitència que travessa, perquè drogoaddicte i metge, pecador i confessor, són la mateixa persona. De fet, Bulgàkov ho pot descriure tan bé perquè ell mateix va ser addicte a la morfina durant força temps.

Certament en aquests relats no trobem el Bulgàkov sarcàstic i mordaç, genial, de *El mestre i Margarida* o de *Cor de gos*, per bé que la pagesia és ridiculitzada carinyosament –un pacient s'aplica els cataplasmes sobre la pellissa, un altre es pren el triple de medicació perquè faci més efecte... En aquest recull de contes primerencs, escrits abans de l'arribada al poder de Stalin –les represàlies del qual Bulgàkov patirà intensament–, no trobem tant la presència del seu admirat Gógol, mestre del grotesc i de la picaresca russa, com de la humanitat emotiva i tendra del Dostoievski de *Les nits blanques*.

Amb l'arribada del fred, és una lectura molt recomanable.

[Glòria Farrés](#)

[@gloriargent](#)